

EL LLIBRE *QÜESTIONS DE VIDA*
DE MOIXÉ NATAN, JUEU DE TÀRREGA
Estudi preliminar, edició crítica i traducció catalana
d'una col·lecció medieval
de proverbis hebreus

Tesi presentada per JOSEP XAVIER MUNTANÉ I SANTIVERI per a
l'obtenció del títol de doctor en Filologia Semítica

ADVERTIMENT. La consulta d'aquesta tesi queda condicionada a l'acceptació de les següents condicions d'ús: La difusió d'aquesta tesi per mitjà del servei TDX (www.tesisenxarxa.net) ha estat autoritzada pels titulars dels drets de propietat intel·lectual únicament per a usos privats emmarcats en activitats d'investigació i docència. No s'autoritza la seva reproducció amb finalitats de lucre ni la seva difusió i posada a disposició des d'un lloc aliè al servei TDX. No s'autoritza la presentació del seu contingut en una finestra o marc aliè a TDX (framing). Aquesta reserva de drets afecta tant al resum de presentació de la tesi com als seus continguts. En la utilització o cita de parts de la tesi és obligat indicar el nom de la persona autora.

ADVERTENCIA. La consulta de esta tesis queda condicionada a la aceptación de las siguientes condiciones de uso: La difusión de esta tesis por medio del servicio TDR (www.tesisenred.net) ha sido autorizada por los titulares de los derechos de propiedad intelectual únicamente para usos privados enmarcados en actividades de investigación y docencia. No se autoriza su reproducción con finalidades de lucro ni su difusión y puesta a disposición desde un sitio ajeno al servicio TDR. No se autoriza la presentación de su contenido en una ventana o marco ajeno a TDR (framing). Esta reserva de derechos afecta tanto al resumen de presentación de la tesis como a sus contenidos. En la utilización o cita de partes de la tesis es obligado indicar el nombre de la persona autora.

WARNING. On having consulted this thesis you're accepting the following use conditions: Spreading this thesis by the TDX (www.tesisenxarxa.net) service has been authorized by the titular of the intellectual property rights only for private uses placed in investigation and teaching activities. Reproduction with lucrative aims is not authorized neither its spreading and availability from a site foreign to the TDX service. Introducing its content in a window or frame foreign to the TDX service is not authorized (framing). This rights affect to the presentation summary of the thesis as well as to its contents. In the using or citation of parts of the thesis it's obliged to indicate the name of the author.

CAPÍTOL 31: SOBRE EL VI

לא. מִאָמֵר הַיּוֹן

[31.1]

1 שְׁתִּיה יְיֻן וְכָרָאוֵי לְמַזּוֹן, / וְקַח מִים לְהַשְׁפֵיל גָּאוֹתוֹ.¹

2 וְאִם פָּרָבָה וְהַחֲמַתְּ תְּמֻלָּא,^{b1} / לֹכֶד יְכַבֵּד וְלֹא תִּכְלֶל שְׂאָתוֹ.²

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [31.1] || 2^a C וְהַחֲמַתְּ 2^b C תְּמֻלָּא.

1¹ Is 25,11 || 2¹ Gn 21,19 || 2² Jb 31,23.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: AA.

Traducció:

*Beu vi tal com s'adiu al menjar,
però barreja-hi aigua per rebaixar-li l'orgull.
Si molt omplies la bóta,
se't tornarà enutjós i no podràs [resistir] el seu vigor.*

[31.2]

1 תְּנַשְּׁתָה בְּקָוָה^a מִקְהָה^b בַּיּוֹם טֹבָה / פָּנוּ יְהִיָּה לְהָטְעָמוֹ בְּשָׁנָה^c,

2 תְּרִאָה מַקוּם¹ לֹא רְאָתָה עֵינֶךָ^a / אַקְלָג וּמַדְמָנָה^b וְסִנְסָנה^{c2}.

3 כָּל אִישׁ יִשְׁבֶּה טְעָמוֹ בְּפּוֹר, / כָּנּוּ יִעַשְׂה בְּשָׁאָר יִמְיָה^a הַשָּׁנָה.^b

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [31.2] || 1^{a-a} Bp בְּקוֹמֶדֶה || 1^b C בְּקָרְוִי || 1^c C יְמֹות || 2^a L^M וְשָׁנַתְנָה || 2^b L^M עִנֵּיד || 2^c L^M מְדֻמָּה || 3^a L^M וְסָנִיסָּה || 3^b V Bp J^B J^K B J^S H שָׁנָה || C שָׁנָה.

2¹ Jb 18,21 || 2² Js 15,31.

Anàlisi: Tercet amb cesura medial. Metre: בְּ. Rima: AAA.

Traducció:

Beu amb mesura en dia de festa

*per tal que el seu efecte no et duri la resta de l'any,
[ni] vegis indrets que el teu ull no havia vist:*

Siclag, Madmenà i Sansanna.

*Tot home que es begui l'enteniment per Purim,
farà igual la resta de dies de l'any.*

[31.3]

1 אָנוֹשׁ מֵר לֵב מַעַט יָיוֹן יִשְׁפַּח / וְעַנִּי יְחַשּׂבָּר רֹשֶׁׂא^a לֹאִין.^b

2 וְאִם אֵין הָאֲרִי נְמַצָּה^a בְּגַלְעָד,¹ / תָּנוּ שְׁכָר לְאִישׁ אָוָבֵד^b וְיִינֵן.^{c2}

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [31.3] || 1^a L^M V Bp J^B J^K B J^S H רִישׁו || C רִישׁו || 1^b L^M לֵמֶר || 2^a L^M גְּמַצָּא || 2^b L^M גְּמַצָּא || 2^c L^M נְפַשׁ || 2^d C נְפַשׁ.

2¹ Jr 8,22 || 2² Pr 31,6-7.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: AA.

Traducció:

*Una mica de vi alegrarà l'home amargat
i el pobre tindrà la seva misèria per no-res.
Si a Galaad no s'hi extreu cap balsam,
doneu beguda embriagadora i vi a l'home descoratjat.*

CAPÍTOL 32: SOBRE LA DONA

לב. מִאמֶר הָאֲשָׁה

[32.1]

- 1 כַּשְׂרָה^a בָּנָשִׁים אֲרִיכָה לְבָעֵל, / חֲכָמִים וּנְבוֹנִים^b אֲרִיכִים לְעֵצָה;
- 2 וּמְבָחרָה^a בָּהֳמוֹת אֲרִיכּוֹת^b לְמַטָּג, / וּשְׁבָט אַלְיָ גּוֹ חֲסָר לְבָן וּגְרָץָה.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [32.1] || 1^a L^M V Bp J^B J^K B J^S H || 2^b V Bp J^B J^K B J^S H || נְבוֹנִי^a כְּשִׂירָה^b וּמְבָחרָה^a צְרִיכָה^b נְבוֹנִים^a אֲרִיכָה^b C.

2¹ Pr 10,13 || 268 277 מֶבֶר || El príncep 5.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: המתקרב. Rima: AA.

Traducció:

*Així com la més honesta de les dones necessita un marit,
els savis i entesos necessiten consell;
la millor bèstia del ramat necessita brida,
i la vara al lloc del neci és ben rebuda.*

[32.2]

- 1 אִם אֲשִׁתָּךְ^a תְּרַשֵּׁע^b וְאִם תִּמְשׁוֹל^b בָּךְ, / שִׁימָה^c כְּטִיט חִזְצֹות^d קְרִיכָת^d נְעַל.
- 2 הִיא תְּהִיא אֲשָׁה וְהִיא יִתְּהִיא^a לְאִישׁ / אוֹ^b תְּהִיא אֲשָׁה וְהִיא הַבָּעֵל.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [32.2] || 1^a C אֲשִׁתָּךְ || 1^{b-b} L^M V וְתִמְשׁוֹל^b || 2^a L^M B וְהִיא יִתְּהִיא^b || 1^c J^S שִׁימָה^d || 2^b B וְהִיא הַבָּעֵל.

1¹ 2Sa 22,43.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ב הַשְׁלָם ב. Rima: AA.

Traducció:

*Si la teva esposa és malvada i et domina,
aplaula com el fang del carrer amb la sola de la sabata.
Ella serà dona i tu seràs l'home
o tu seràs dona i ella, el marit.*

[32.3]

1 בְּשִׂתְמִים תָּהֵי כִּזְיָת / אֹתֶς עַלִּי שְׁמִיר וְשִׁית:¹

2 מַעֲלָת אָשָׁה לְאַהֲבָב אִישָׁה; / תִּפְאַרְתָּה לְשִׁבְתּוּת בֵּית.

TT P: [32.3].

1¹ Is 5,6.

Anàlisi: Apariat de versos de 16 síl·labes amb cesura medial. Metre: הַתְנוּעוֹת. Rima: aAbA.

Traducció:

*En dues coses sigues, [dona], com l'olivera,
un senyal elevat sobre cards i espines:
La dignitat d'una dona és estimar el seu marit;
la seva formosor, romandre a casa.*

[32.4][32.3]

1 וְאִם^a פְּשָׁאֵל עַלִּי דָּבָר מַכְסָה:^b / וְהַחֲבוֹק^c לִמְתִּי יְהִיָּה טוֹב?

2 בְּכָל^a עַת פְּאַהֲבָב, גוֹפָךְ לְהַחְלִישׁ^b / וְיִמְיכַּח לְקַצְרָר^c חִישׁ וּלְקַטּוֹב.

TT P: [32.4] || L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [32.3] || 1^a אָמַן || 1^b P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H || 1^c מִכּוֹסָה בְּכָל־ || 2^a לְהַחְלִישׁ C || 2^b בְּכָל־ Bp || 2^c לְקַבֵּר־חִישׁ J^B

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: AA.

Traducció:

Si pregunes sobre quelcom celat:

*L'abraçada, quan serà bona?
Sempre que estimis, el teu cos afebliràs
i els teus dies prestament escurçaràs i destruiràs.*

[32.5] [32.4]

1 וְשָׂאַלְגָּוּ עַל נְשִׁים^b לְאִישׁ גָּבָר חֶכְמָה / וְאָמַרְתָּ^c כִּי יִשְׁרוּ בְּעֵינֵי הַרֹּאוֹתִים,
2 וְלֹא תַקְחֵ מַהֲנוֹ^a לְבַד הַצְּרִיךְ^b לְהָ, / וְהַמָּה אִילּוֹ¹ מַרְתָּ^c וְצִיצִיתָה נְגָם.

TT P: [32.5] || L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [32.4] || 1^a C וְשָׂאַלְגָּוּ || 1^{b-b} Bp J^B J^K B J^S H || 1^c עַלְיָה V || 2^a Per motius semàntics seguim la lliçó que, a excepció de P, es troba a la resta de testimonis || P וְאָמַרְתָּ J || וְאָמַרְתָּ J^B || 2^b מַרְתָּ B || 2^c מַרְתָּ C הַצְּרִיךְ || מהם

2¹ Dn 4,7 || *Paraules e dits* 431.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: הארוך ב. Rima: AA.

Traducció:

*I van preguntar sobre les dones a un home fort savi
i va dir: «Encara que siguin agradables quan se les mira,
no prenguis res d'elles tret del que et sigui necessari,
ja que són un arbre amarg amb flors enciseres.»*

[32.6] [32.5]

1 אם אֲשֶׁתְךָ פֹּתַה טוֹבָה וְלֹא טוֹבָה, /
 אל נָא תִּגְלַה אֶת בְּשֻׁתָּה^a וְעַרְוָתָה.
 2 גַּרְמָא^d זְלָק סְלִיק,^{ab} אִם טָב^c וּבִישׁ גַּרְרִיה,^e
 זְלָק לְקָ, לֹא לְה^e, הַזָּה וְקַרְפָּתָה.

TT P: [32.6] || L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [32.5] || 1^a Per motius semàntics seguim la lliçó que, a excepció de P, es troba a la resta de testimonis || P || 2^b L^M || 2^{a-a} 2^b C || 2^c C || 2^d V Bp J^B B J^S H || 2e C || J^K || גַּרְגִּיה || גַּדְדִּיה || לְה || J^S omet לה.

1¹ Lv 18,7.11.15.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ג. Rima: AA.

Traducció:

*Si la teva dona es deixa seduir pel que és bo i el que no ho és,
 no vulguis revelar la seva vergonya ni la seva nuesa.
 L'ocasió allunya de la teva porta, si el que és bo i dolent l'atrauen,
 i adreça cap a tu, no cap a ella, la seva dignitat i la seva deshonra.*

[32.7] [32.6]

1^a מְדוֹת הַגּוֹנוֹת יִשְׁמְרוּ אֲשֶׁה; / חֹמוֹת בְּצֹרוֹת יִשְׁמְרוּ קְרִיה;
 2 צָדָק וּמְשֻׁפֵּט יִשְׁמְרוּ עֹשֵׂר;^a וְזָכָר אֶמֶת יִשְׁמְרוּ לְכָל^b בְּרִיה.

TT P: [32.7] || L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [32.6] || 1^{a-a} J^B vocalitza aquest vers: 2^a מְדוֹת הַגּוֹנוֹת יִשְׁמְרוּ אֲשֶׁה הֹמוֹת בְּצֹרוֹת יִשְׁמְרוּ קְרִיה || 2^b L^M V Bp J^B J^K B J^S H || עֹשֵׂר || 2^b Per raons mètriques seguim la lliçó que, a excepció de P, es troba a la resta de testimonis || P || כָּל || C || לְכָל.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: בַּהמְהִיר בָּ. Rima: AA.

Traducció:

*Les normes decoroses guardaran una dona;
els murs fortificats guardaran una ciutat;
la justícia i la llei guardaran la riquesa;
la paraula veritable guardarà tota criatura.*

CAPÍTOL 33: SOBRE EL MENJAR

לְגַם מָאֵר הַאֲכִילָה

[33.1]

- 1 בְּאֲכִילָתָו^a יוֹדֵעַ אִישׁ / הַחַכְמָה יְהִי אָוֶן.
- 2 לְכָנּוּ נָאֵר^a: תְּرֵצָה לְאַכְלָה^b,^c / לֹא תִּאֲכַל^c עַד שְׁלָא תּוֹכֵל.^d

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [33.1] || 1^a C 2^a C 2^b L^M || נָאֵר C בְּאֲכִילָתָו || 2^c J^B תּוֹכֵל || 2^d C לְאַכְלָה Per motius semàntics seguim la lliçó que, a excepció de P L^M, es troba a la resta de testimonis || P L^M תִּאֲכַל.

Anàlisi: Apariat de versos de 16 síl·labes amb cesura medial. Metre: התנוועות. Rima: AA.

Traducció:

*En el seu menjar es coneix si un home
és savi o neci.
Per això s'ha dit: «Encara que desitgis menjar,
no mengis fins que no puguis.»*

[33.2]

- 1 אָנוֹשׁ מְשֻׁתִּיו^a וּמְאַכְלִיו^b יִפְלֹס / יִבְלֵט בְּטוֹב^c יְמִין חִיוּ וְעַתּוֹ.
- 2 וַיַּגְּזַל לְכָל^a חֹלֵי בְּהַנְּהִיגָּה^c / אָנוֹשׁ עָצָמוֹ כְּמוֹ יְנַהֵג בְּהַמְּתָה^e.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [33.2] || 1^a Per raons mètriques i també semàntiques seguim la lliçó que, a excepció de P, es troba a la resta de testimonis || P 1^b C 1^c וּמְאַכְלִיו || 2^a V Bp J^B J^K B J^S H

בכל בְּכָל כִּמו 2^d C || בְּהַנְחִיג 2^c L^M || חֲלֵי 2^b L^M || בְּכָל בְּכָל כִּמו 2e C || בְּהַמְתָּהוּ.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: AA.

Traducció:

*L'home que les seves begudes i les seves viandes controli
esgotarà amb bona [salut] els dies de la seva vida i el seu temps.
Estarà a recer de tota malaltia l'home que es condueix
a si mateix tal com condueix el seu animal.*

[33.3]

1 אם אָפָה לְהַטְרִיף חָק¹ תאָכֵל וְלֹא תִשְׁבַּע, / עֲצָמָה תִּדְשֹׁן כִּי הַמְאָכֵל תִּאָכֵל.
2 אם אָתָת תִּמְלֹה אֶת בְּطַנָּה, הַלֹּא יִאָכֵל / הַמְאָכֵל אוֹתָהּ כִּי לֹא שָׁיאָת תִּוְכְּלִי?

TT P: [33.3].

1¹ Pr 30,8 || El príncep 12 || Paraules e dits 190.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המתפשט ג. Rima: aBbB.

Traducció:

*Si a l'assignar la ració menges i no t'afartes,
t'en greixaràs perquè el menjar menjaràs.
Si, en canvi, emboteixes el teu ventre, no és cert que se't menjara
a tu el menjar perquè no podràs ni aixecar-te?*

[33.4] [33.3]

1 וְאִם תִּשְׁאַל עַל מְאָכֵל^a, / בְּאֵיזָה עַת^b יִהְיֶה נְרָצָה?
2 לֹשִׁין^a לֹא בְּשִׂירָעָב^b, / לֹשִׁין^c לֹא בְּשִׂימָצָא^d.

TT P: [33.4] || L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [33.3] || 1^a C מְאַכֵּל 1^b P interlinea
כְּשִׁימְצָא || 2^a C לְשִׁירָעֶב 2^c B וְלֹשָׁאֵין 2^d P interlinea י C עַת.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: *המרניין*. Rima: AA.

Traducció:

*Si pregunes sobre el menjar,
en quin moment serà ben rebut, [et respondré]:
Per a qui en té, quan tindrà gana,
i per a qui no en té, quan en trobarà.*

[33.5] [33.4]

1 תְּחִילַת תְּחִלּוֹאִים בְּהַרְבּוֹת הַמְּאַכֵּל^a / וְהַבְּתוּן תְּחִסְרֵי וְכַלְכֵל לֹא תּוּכֶל.
2 שָׁאֵל מְזֻזָּן לְאַכּוֹל^a לְמַעַן שְׂתְּחִיכָּה,^b / וְלֹא^c תְּשִׁאל חַיִם לְמַעַן שְׂתְּאַכֵּל.

TT P: [33.5] || L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [33.4] || 1^a C הַמְּאַכֵּל 2^a L^M J^K
וְאַל 2^b L^M שְׂתְּחִיכָּה 2^c L^M לְאַכּוֹל C לְאַכֵּל.

1¹ Pr 13,25 || *Cançoner d'Urgell* 1022.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: *הארוך ב*. Rima: aAbA.

Traducció:

*Comencen les malalties quan es multiplica el menjar
i [també quan] el ventre passa gana i no pot nodrir.
Demana aliment per a menjar a fi que puguis viure,
però no demanis vida per tal que puguis menjar.*

CAPÍTOL 34: SOBRE EL VESTIT

ל'ד. מִאמֶר הַמְלָבוֹשׁ

[34.1]

1 בְּרוֹא^a אָנוֹשׁ הַצּוֹר^b וְעַזְרָתּוֹ / לְשִׁפּוֹן בְּגַן עֲדֹן¹ וְהִיוּ שֵׁם.

2 לְקָם ذְּבָרִים לְאָכָל אָסָר, / אֵחֶזְקָנָה^c עֲשָׂה וְהַלְבִּישָׁם.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [34.1] || **1^a** L^M **1^b** C posa entre parèntesis כותנות עור || **2^a** L^M **V J^B J^K B J^S H**

1¹ Gn 2,15 || **2¹** Gn 3,21.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ב. mahir ב. Rima: AA.

Traducció:

*Quan Déu va haver creat l'home i la seva ajuda
els va establir al jardí de l'Edèn i allí s'estaven.
Els va prohibir menjar de certes coses,
però va fer túniques i els va cobrir [amb elles].*

[34.2]

1 אם אַתָּה, בְּנֵי, תַּאֲכֵל מְעֻט פָּתָה^a עִם מְעֻט / מְלָח וּזְרֻעָנוּנִים^b וְשַׁפְתָּה^c מִים,^d

2 לֹא יְהִי נָכֵר,^a בְּעֵת תְּלַבְשָׁ b לְבוֹשׁ / נְכָבֵד, אֲשֶׁר הוּא לְךָ כְּסֹות עִינָנִים.¹

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [34.2] || **1^a** J^S acaba aquí el délet || **1^b** L^M וְתַשְׁפָתָה^c C וְתַשְׁפָתָה^d C || **1^c** L^M V Bp J^B J^K B J^S H || וּזְרֻעָנוּנִים Bp וּזְרֻעָנוּנִים || **2^a** V Bp J^B J^K B J^S H || גָּבָר C || גָּבָר Bp || תְּלַבְשָׁ 2^b || עִינָנִים L^M || עִינָנִים C || עִינָנִים.

2¹ Gn 20,16.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ב. השלם. Rima: AA.

Traducció:

*Si tu, fill meu, menges un rosegó de pa amb un poc
de sal i llegums i beus aigua,
queda fora de consideració, quan t'abillaràs amb roba
elegant, que aquesta t'ofusqui com un vel sobre els ulls.*

[34.3]

1 אִישִׁים נְקִיִּים כַּפֵּ וְבָרִי לִבּ, לִכּוֹ, / לְבַשׂוּ לְבוֹשׂ מֶלֶכְתָּו^c וְסֻוֹתָה² תְּפִאָרָה,

2 כִּי יִשְׁאָנָשָׁם הֵם מְלָאִים שְׂוָא^a וְתוֹךְ, / אֲכִיכְחַשׂ יְלַבְּשׂוּ אַקְרָתָה.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [34.3] || 1^a C נְקִיִּים || 1^b Per motius semàntics seguim la lliçó que, a excepció de P L^M, es troba a la resta de testimonis || P L^M || 2^a V || 1^c מֶלֶכְתָּו || 2^b לְבוֹשִׁים acaba aquí el *délet*.

1¹ Est 6,8; 8,15 || 1² Gn 49,11.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ב. השלם. Rima: AA.

Traducció:

*Homes honrats i de cor pur, veniu,
abilieu-vos amb vestidures reials i mantells majestuosos,
perquè hi ha homes, plens de falsedat i tirania,
que, només per dissimular, endossen mantell.*

[34.4]

1 אַקְרָתָ קֹרִיזָה לְשִׁבְגַּנְיוֹרָה / לִירֹות אָבּוֹ מִן הַאֲשָׁגָּבָה.

2 מְשִׁבְגַּנְיוֹרָה קֹרִיזָה / כִּי פְּרִצָּה קֹרִיזָה לְגַנְבָּה.

Anàlisi: Apariat de versos de 16 síl·labes amb cesura medial.
Metre: התנוועות. **Rima:** aAaA.

Traducció:

*Un mantell fa senyes als qui té vora seu
perquè li llancin pedres des de la gelosia.
La meva posició crida a qui està a la cua,
així com una obertura crida al lladre.*

[34.5]

1 אָבוֹתֵינוּ, עַל מָה / מְאֹד^a הַרְבּוֹ^b אֲשֶׁר^c מָה? /
 בְּעַזְבָּם^c בְּגִלְמָה^d / ?לְבוֹשֵׁי^e מְכֻלּוֹלִים.
 2 זוֹאת תּוֹרַת חֲקָה,^a / אֲשֶׁר הִיא מִזְעָקָה /
 לְנֶגֶף וּלְפִזְחָה / וְהַרְבָּה^b מְכֻשְׂלִים.^{c1}

הרבו || **1^c** *VH* **1^b** *C* **1^a** *J^s* *omet* **C L^M V Bp J^B J^K B J^S H:** [34.5] || **בכלמה** *J^s* **J^K** *Bp J^B B* **בגילהמָא** **1^d** *L^M* **בלבשָׁם** *C* **בלבשָׁם** *C* **מכשלים** *2^e* *Bp C* **וחוקה** *2^a* *L^M J^B* **לבוש** *2^b* **בגילהמָה**.

¹ Ez 23,12; 27,24 || ² Ez 21,20; 1Sa 25,31.

Anàlisi: Apariat amb triple cesura (vers **מרובע**). Metre: **הארוך ב**. Rima: aaaBcccB.

Traducció:

*Els nostres pares, en què van faltar molt?
Quan van canviar la capa pels vestits luxosos.
Llei de manament és aquesta, la qual és una càrrega
que augmenta els obstacles per a l'ensopec i l'entreband.*

[34.6]

1. **לֹמַן הַיּוֹם אֲשֶׁר נִפְלָו בְּגָלוֹת / בְּחִירֵי עַמָּה^a לְבּוֹ קַיּוֹ וְשָׁמָה.**
2. **וַיּוֹם^a נִשְׁאָו עַלְיָהָם כְּתָרָבָגְלִימָה,^{b,c} / עַלְיָהָם קִבְלוּ גָלוֹת שְׁלִימָה.^{d1}**

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [34.6] || 1^a Bp || אל עַמָּה || 2^a L^M וַיּוֹם || 2^b J^B שְׁלִימָה || 2^c J^K כְּתָרָבָגְלִימָה || 2^d L^M V Bp J^K B J^S H || קלימה J^B כְּתָרָבָגְלִימָה ||

2¹ Am 1,6.9.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: aBbB.

Traducció:

*Des del dia que van caure a l'exili
els escollits del poble es van convertir en presa i desolació.
Però el dia que es van treure de damunt les espalles la capa,
van rebre al damunt un exili complet.*

CAPÍTOL 35: SOBRE L'OCUPACIÓ

לה. מְאֵמֶר הַהֲתֹעֲפָקּוֹת

[35.1] [35.2]

1 היה عمل בלי^a השקט ובטחה / עדין מנו הזמן תקח ארווה.

2 דרישת המנוחה במנוחה, / هلآل תרבה יגיעה ואנחתה?

TT P C V Bp J^B J^K B J^S H: [35.1] || L^M: [35.2] || 1^a H omet. בלי.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: aAaA.

Traducció:

*Treballa sense repòs ni treva
fins el moment que prendràs l'aliment.
La demanda de descans pel simple descans,
no és cert que augmenta la fatiga i els gemecs?*

[35.1]

1 אם אָסֹף יְדִי¹ לִמְגֻרָה הַזָּמָן, / בָּאָמֹר אֱלֹהִי יְשַׁשָּׁה אֲשֶׁבָּע עַנִּי.

2 שָׁבְתִּי וַרְאָה כִּי שְׁבָע רְצֹן¹ אֲהִי / בְּהִזּוֹתִי לֵי בָעָזָרִי וְאַנִּי.

TT L^M: [35.1].

1¹ 1Sa 14,19 || 2¹ Dt 33,23.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: השלם א. Rima: AA.

Traducció:

*Encara que acumuli [provisions] en el meu poder pel que pugui passar,
és Déu qui disposa que jo quedí saciat o en necessitat.*

*He cessat [d'acumular] i he vist que estaré satisfet
mentre en tingui per a la meva ajuda i jo.*

[35.2] [35.3]

1. שָׁמַע עַצָּה אָסְמִיךְ לְמִלְאָת^a, / וַתִּקְנֵה שֵׁם וְעֹשֶׂר^b רַב וְגַבָּחָר:
2. אָשֶׁר^c תּוֹכַל בְּלִילָה לְעַשׂוֹתָן, / עֲשֵׂה! הַצְלָחָה!^d וְאֶל^e תֹּאמֶר: לְמַחרָ!

TT P C V Bp J^B J^K B J^S H: [35.2] || L^M: [35.3] || 1^a L^M V Bp J^B J^K B J^S H
וְעוֹשֶׂר || C || 2^a Per raons mètriques seguim la lliçó que, a excepció
de P, es troba a la resta de testimonis || P אָמ || 2^b L^M || 2^c Per raons
mètriques seguim la lliçó que, a excepció de P, es troba a la resta de
testimonis || P omet וְאֶל^d J^B no acaba aquest mot: הַאָמ.

1¹ Pr 3,20 || Cançoner d'Urgell 754.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: AA.

Traducció:

*Escolta un consell i ompliràs les teves sitges,
adquiriràs fama i riquesa, seràs important i selecte:
Si pots fer-ho aquesta nit,
fes-ho! Porta-ho a terme! No diguis: «[Això,] per a demà!».*

[35.3] [35.4]

1. זָמָגִים אֵין לְכָ בְּלִתִּי שֶׁלֶשָׁה: / זָמָן חֹלֶף,^a זָמָן עַתִּיד^a וְעֹזֶם.^b
2. וְאֶם לֹא תִּعְשֶׂה טֻבָּה בְּעַתָּה, / לֹאֵי זָהָי^b יוֹם^a תָּהִי תָּאֵב וְחֹמֶד?^c

TT P C V Bp J^B J^K B J^S H: [35.3] || L^M: [35.4] || 1^{a-a} V Bp J^B J^K B J^S H
וְהַעֲתִיד כ וְהַזָּה בְּ J^K B J^S H || Bp J^B || 2^a L^M V Bp
J^B J^K B J^S H || C לְאֵיזָה || 2^b L^M V Bp J^B J^K B J^S H עַת || 2^c V J^B
[corregeix al marge dret מָהָה en מָאוֹה] J^K J^S H מָאוֹה || Bp B מָאוֹה || C
אָנוּה.

תְּהִכְמֻנִי 44,2.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: AA.

Traducció:

*No tens cap altre temps tret d'aquests tres:
temp passat, temps futur i present.
Ara bé, si no fas bondat al seu temps,
quin dia [creus] que voldràs i desitjaràs [fer-la]?*

CAPÍTOL 36: SOBRE L'ESFORÇ

לו. מְאֵמֶר הַעֲמָל

[36.1]

1 מי הוי שליט על הארץ? ^{a1} / כל איש עמל, לא ^c היירש.

2 אין ^a רשות בארץ כעשרה / שהוא בטוח מן קרייש.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [36.1] || 1^a C || 1^b C || 1^c L^M || וְלֹא C || 2^a H || און.

1¹ Gn 42,6 || מבחר 562.

Anàlisi: Apariat de versos de 16 síl·labes amb cesura medial.
Metre: הַתְנוּוּת. Rima: AA.

Traducció:

Qui és sobirà a la terra?

Tot home treballador, no el qui hereta.

*No hi ha pobre a la terra com el ric
que viu més confiat que un príncep.*

[36.2]

1 חסר לךם ^a ומתקבב, ¹ / כבודו ריק ^b וושׁוא גָּדוֹלָו.

2 פקח עין, שבע לךם, / וטובי ^a נקלה ועבד לו. ^b

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [36.2] || 1^a L^M V Bp J^B J^K B J^S H || לubb C || לubb || 1^b J^K J^S || 1^c L^M || גילו גָּדוֹלָו || 2^a C || 2^b Bp omet.

1¹ Pr 12,9.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרניין. Rima: AA.

Traducció:

Pobre i orgullós,

la seva glòria és buida i no-res la seva grandesa.

Obre l'ull, fart,

la riquesa i qui n'és esclau són menyspreables.

[36.3]

1 וְאִם תָּשַׁאֲלֵל הַהוֹן, אֵיךְ תַּعֲמֹל בָּזָה?^a / בָּצְדָק פָּאָזָר^b אָתוֹ וְלִבְזָוֶר^c

2 וְלֹא לְטָמוֹן, לְקַבְּרָהוּ בְּעֵפֶר. / בָּעוֹד^b חַי הָאָנוֹשׁ יִתְּהַנֵּה וְיִחְזָוֶר.^c

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [36.3] || 1^a L^M omet בו || 1^b L^M V Bp J^B J^K B
J^S H || C וְתִבְזָוֶר || 1^c V Bp J^B J^K B J^S H תַּאֲסֻוף || 2^a L^M
יִחְזָוֶר || 2^b C בָּעוֹד || 2^c J^B לְקַבְּרָהוּ

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: AA.

Traducció:

Si pregunes per la riquesa, de quina manera t'hi has d'afanyar,

*[diré]: cenyint-te amb la justícia per a distribuir-la
en comptes d'amagar-la, d'enterrar-la a la pols.*

Mentre l'home visqui que doni i torni [a donar].

[36.4]

1 בְּנֵי יְמִים שְׁנֵי מִינִים / בְּלִי הַשְׁקָט וְלֹא מְשִׁיג

2 וְזֶה מְשִׁיג וְלֹא יִשְׁבָּע^a / וְזֶה יִרְדוֹף וְלֹא יִשְׁגַּג.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [36.4] || 2^a V Bp J^B J^K B J^S H שָׁבַע || C שְׁבָעַ.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: ה.מ.ר.נ.י.n. Rima: AA.

Traducció:

De dues menes són els adults

que es desficien [per la feina] i estan [sempre] aqueferats:

Hi ha qui aconsegueix però no queda satisfet,

i qui persegueix però no aconsegueix.

[36.5]

1 לא ^a יִחַסֵּר ^b הָאָשׁ בְּעֵת יְקֹחֶה / מִנּוֹ, אֲבָל יִכְבֹּה ^c בְּאַיִן עַצִּים.

2 גַם לא יַאֲבֹד הַזֶּן אֲשֶׁר פָזֵר ^a, / יִחַסֵּר ^b אֲשֶׁר יוֹצִיא ^c וְלֹא יִשְׂרִים.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [36.5] || 1^a J^S || 1^b L^M V Bp J^B J^K B J^S H
וְלֹא תַחֲסֵר || 1^c L^M V Bp J^B J^K B J^S C H || תַכְבָּה C || 2^a C פָזֵר || 2^b כָּבֵד יִחַסֵּר || 2^c Bp J^B יוֹצֵא.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: ה.מ.ה.י.ר ב. Rima: AA.

Traducció:

No s'abaixa el foc quan n'agafes,

però s'apaga quan no té llenya.

De manera semblant no es perd la fortuna que es despèn,

[sinó que] disminueix la que es gasta i no es restitueix.

CAPÍTOL 37: SOBRE ELS ARTICLES DE LUXE

לז. מאמר המותרות

[37.1]

1 לא עוזלם לא תראה מכובד מתקאה / וכעסן שמח ולא שׁש איש חרון.^c

2 מנקגא^a אין^c נדיב ולא חומד עשיר / ורודה מותרות, מבקש חסרון.^d

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [37.1] || 1^a P L^M V Bp J^B J^K B J^S H || 1^b C J^K J^S || 2^a L^M V Bp J^B J^K B J^S H anteposen 1^b C || ולא || 1^c J^K J^S || 2^a L^M V Bp J^B J^K B J^S H || 2^b V Bp J^K J^S H || קנה J^B || קנא C || 2^c L^M C V Bp J^B J^K B J^S H ometen החסון || 2^d B || אין ||

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: ב. Rima: AA.

Traducció:

*Mai no veuràs una persona honrada que es vanti
ni un iracund que s'alegri ni un colèric que estigui content.
El gelós no és generós, ni cobeja el ric
i qui va al darrere dels articles de luxe, cerca la fretura.*

[37.2]

1 ולא^a תשמח ליתרונות^b / ולא תקאג למגרעות.^c

2 אין^a רעה בליל^b טובות / אין טובה בליל^c רעות.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [37.2] || 1^a Per raons mètriques seguim la lliçó que, a excepció de P, es troba a la resta de testimonis || P || 1^b L^M || 1^c Per motius semàntics seguim la lliçó que, a excepció de P, es troba a la resta de testimonis || P || 2^a L^M || 2^b C || 2^c בליל ||

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: הַמְרָנִין. Rima: AA.

Traducció:

*No t'alegris dels guanys
ni t'inquietis per les mancances.
No hi ha mal sense béns,
ni bé, sense mals.*

[37.3]

1 שְׁמָחַ, אָחִי, בְּחִילָק טֻוב וְרָאֵנִי / וְאֶל^a תְּשַׁאֲלֵל^b גְּדוֹלֹות^c לְמַהוּמוֹת.

2 ראה פתי אשר נפשו יספן^a / במוותרוֹת, בסכנות עצומות.

ולא C L^M V Bp J^B J^K B J^S H: [37.3] || 1^a L^M V Bp J^B J^K B J^S H || 1^b L^M V Bp J^B J^K B J^S H || תחאו C || 1^c L^M V Bp J^B J^K B J^S H || לגדלות C || יסירה.

Saviesa 56.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: **המִרְבָּה**. Rima: AA.

Traducció:

*Alegra't, germà meu, amb una porció bona i digna
i no demanis coses grans que t'inquietin*

*Veges que neci és qui la seva ànima arrisca
amb luxes, amb perills innombrables.*

CAPÍTOL 38: SOBRE LA COBDÍCIA

לה. מאמר התאוהה

[38.1]

- 1 רוב **תאות**^a יפסיד לאיש צורתו / חושב^b אשר בית זהן תכליתו.
- 2 ירבו^a קטנות^b עם חרטות^c בחשוב / קחת אנווש מה שביביד^d זולתו.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [38.1] || 1^a L^M V Bp J^B J^K B J^S H || C
 תאוהה || 1^b L^M || 2^a C || 2^b L^M || 2^c חרטות || 2^d C קטנות פָּנִים.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: g. hšlm. Rima: aAbA.

Traducció:

*Abundor de cobejances malmetrà la imatge de l'home
 que pensa que casa i fortuna són el seu fi.
 Augmentaran les baralles amb pesars quan pretendrà
 prendre un home allò que està en poder del seu proïsme*

[38.2]

- 1 פרחיק ותמעיט **תאות**^a נמבות, / פון^b להכיר איום^c ונגאל.¹
- 2 חשבי פחותים^a כי צור ברם / הרבות^b במאכל,^b משתפה ומושgal.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [38.2] || 1^a L^M V Bp J^B J^K J^S H || C
 תאות || 1^b L^M || V Bp J^B J^K B J^S H || כוין^c C || 2^a L^M אויים J^B || 2^b C פחותים במאכל || 2^b C פתאים.

¹ Ct 6,4 || ² Gn 1,28.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: בַּהְקָל בַּ . Rima: AA.

Traducció:

*Allunya i destrueix les cobejances vergonyoses,
procura conèixer Qui és terrible i està format [per a l'atac].
Pensen els mediocres que la Roca els va crear
per a multiplicar el menjar, la beguda i la fornicació.*

[38.3]

- 1 דמות אָדָם, בִּבְקָשָׁת זָמָנוֹ, / לְצַמֵּא עַת מִצְוָא^a מִים מָלוֹחִים:
2 וַעֲתָה יוֹסִיף שְׁתָחוֹת יוֹסִיף אָמָאוֹ, / כְּאַיִשׁ יְמֻזָּן בְּפִיו נָאדוֹת גְּפוּחִים.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [38.3] || 1^a L^M מצא || 2^a C יְמֻזָּן || 2^b L^M Bp B נָאדוֹת.

נובות 522 || *El príncep* 26.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: AA.

Traducció:

*S'assembla l'home, en la seva cobejança de temps,
a qui està assedegat i aleshores troba aigües salades:
com més en beu, més set té,
com [passa a] qui amb la seva boca xucla bótes inflades.*

[38.4]

- 1 חֶזְקָיָה פְּעַל^b אָדָם וְכֹל^c זָעַת^d אָפִיו^{e1} / וּמְכַלְּלִי מִפְעָלָיו רָאָה^g זֶה הַמְוֹנָח:
2 לְחַבֵּר הַגְּפָרֶד,¹ לְהַפְּרִיד הַגְּצָמָד;^a / לְהַנִּיחַ הַגָּע,^b לְהַנִּיעַ הַנָּח.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [38.4] || 1^a V Bp J^B J^K B J^S H הַזֶּה || C הַזֶּה || 1^b L^M || V Bp J^B J^K J^S H מְפֻעָל || פֹועֵל C 1^c עַת || J^B afegeix 1^d L^M זִיעַת || 1^e V Bp J^B J^K B J^S H אָפָו || אָפָו C 1^f 1^g L^M V Bp J^B J^K B J^S H הַלְאָה || הַלְאָה C 1^h 2^a 2^b B הַמְוַנְחָה בְּלֹא || הַמְוַנְחָה בְּלֹא || הַמְצַמֵּד || הַמְצַמֵּד || 2^a C הַמְצַמֵּד || 2^b B הַמְצַמֵּד || 2^b B.

1¹ Gn 3,19 || 2¹ Jt 4,11.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: הַאֲרוֹךְ בּ. Rima: AA.

Traducció:

*Observeu l'activitat de l'home i tota la suor del seu front
i de tots els seus actes, veges que aquesta és la característica:
Unir el que està separat, separar el que està unit;
parar el que es mou, moure el que està parat.*

CAPÍTOL 39: SOBRE LA CORRECCIÓ DEL TEMPS

לט. מאמר תוכחת הזמן

[39.1]

- 1 זמן ארזה יפיל סגנים אלופים,^a / והבוטח בז' ^b כצנה^c ואלפים.^d
- 2 ובהעת^a מוכית בעבר העתיד; / וחיים בפתחים, ובאים^b בחולפים.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [39.1] || 1^a V Bp J^B J^K B J^S H C
|| כצנה^c || כצנה H L^M omet 1^b || בו^c || ואלופים^d
|| ונתה^c || ונתה J^B 2^b || 2^a L^M C 1^d || כצנה J^S

Paraules e dits 205.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: בָּהָרוֹךְ בְּהָרוֹךְ. Rima: aAbA.

Traducció:

*El temps abat cabdills i capitostos,
qui confia en ell és com un ramat d'ovelles i bous.
El temps corregeix el futur amb el passat;
els vius, amb els morts, i els que vénen, amb els que se'n van.*

[39.2] [39.3]

- 1 משביח איש אשר יזכור / ביום צאתו^a ימי ליקטו,
- 2 ומשפחתו^a ומולקתו / ומטעתו ומתקונתו.^b
- 3 ואם^a יוקח^b בפה רשותו, / ו安娜 הוא מקום רשותו?
- 4 ומפעליו באמתחתו^a ומשכורתו^b במרקלהתו.

TT P C V Bp J^B J^K B J^S H: [39.2] || L^M: [39.3] || **1^a** Per raons mètriques seguim la lliçó que, a excepció de P, es troba a la resta de testimonis || P צוותה, veg. Lv 7,38 || **2^a** Per raons mètriques seguim la lliçó que, a excepció de P, es troba a la resta de testimonis || P ומשפחתו || P interlinea parcialment **3^a** V Bp J^B J^K B J^S H ויום | C ויום || **3^b** V J^K B J^S H שׁוֹבֵן || Bp יָקֵשׁ || C יָקֵשׁ || **4^a** L^M V Bp J^B J^K B J^S H הוקשׁ || **4^b** P interlinea parcialment C ומשכורתו || L^M במרכלהו || V Bp J^B J^K B J^S H במרכולתו || C במרכולתו.

Anàlisi: Quartet amb cesura medial. Metre: *המרניין*. Rima: aBbBbBbB. P presenta aquest proverbí en forma d'apariat, mentre que la resta de testimonis distribueixen els hemistiquis en forma de quartet.

Traducció:

*Benaurat l'home que el dia de la seva partença
recordi els anys [transcorreguts des] del seu naixement,
la seva família i la seva descendència,
la seva plantació i la quantitat [recollida].
Però si ha quedat pres en el llaç del seu propi parany,
cap a on caurà?
Les seves obres són al seu sac
i la seva paga, en el seu mercadeig.*

[39.3] [39.2]

1. הִכְנֵן מַלְאַכְתָּךְ כִּאֲשֶׁר יִגְזֹר^a / הַעַת וְתִנְיָחָה^c וְגַם^d תִּחְיָה.^e
2. אִם לֹא יְהִי^a ذָבָר אֲשֶׁר פָּחָפֹץ, / אָתָה חִפּוֹץ ذָבָר^b אֲשֶׁר יְהִי.

TT P C V Bp J^B J^K B J^S H: [39.3] || L^M: [39.2] || **1^a** Bp מלאתך || C מלאתך || **1^b** Bp J^B J^K B J^S H || 1^c אשר || 1^d L^M תנוח || 1^e L^M יגזר || **2^a** Per raons mètriques seguim la lliçó que, a excepció de P, es troba a la resta de testimonis || P || **2^b** H חפוץ || **2^c** C ذבר.

מבחן 524; 527 || 87 השקל || Paraules e dits 464; 751.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: בַּהמְהִיר בָּ. Rima: AA.

Traducció:

*Ajusta la teva feina a un determinat
temp i reposa i també viu.
Si no has obtingut el que desitjaves,
desitja el que hagis obtingut.*

[39.4]

1 הַפְּרָבָה לְחַשׁוֹב יִפְלַט / כִּי יִבְינֵן דַעַת וְמִזְמֹות.^a

2 אֵם פְּשָׁגִית פְּגַעַי^a הַעֲתָה,¹ / הַיִמִים^b יוֹרוֹק^c חֶכְמֹות.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [39.4] || 1^a L^M וְמִזְמֹות || 2^a V Bp J^B J^K B J^S H
יַנְסֹן || 2^b C הַיִמִים || 2^c L^M רְגַעַי

¹ 2¹ Coh 9,11 || 435 || Saviesa 40.

Anàlisi: Apariat de versos de 16 síl·labes amb cesura medial. Metre: הַתְנוּעוֹת. Rima: aBaB.

Traducció:

*El qui molt reflexiona, se salvarà,
perquè capirà la ciència i els designis.
Si esguardes els contratemps,
els dies t'ensenyan saviesa.*

[39.5]

1 אֶל פְּאָמֵן^a בְּהֵ עד יּוֹם מָוֹתָה, / מִי יִדְעַ^b מָה^c יַלְדֵי^d יּוֹמוֹ?^e

2 לֹא תִדְין רֵעַ^a או חָבֵר / עַד שְׂתַגְיַע לְמַקּוֹמוֹ.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [39.5] || 1^a C תְּאַמֵּן || 1^b J^B מֵה יְדֻעַ || 1^c L^M רִיעַ || 1^{d-d} L^M מִילוֹד || 1^e J^K יָלֶד || 1^f B מִי || 2^a L^M C יָלֶד || 2^b L^M B רִיעַ.

1¹ Pr 27,1 אֲבֹתָה 2,4.

Anàlisi: Apariat de versos de 16 síl·labes amb cesura medial.
Metre: ה.תנוועות. Rima: AA.

Traducció:

*No et refiüs fins el dia de la teva mort,
qui sap el que li succeirà avui?
No jutgis un amic ni un company
fins que et trobis al seu lloc.*

[39.6]

1 אֲשֶׁר רְצֹן יְדֻעַן / לְקֹול^a יְשִׁמְעוֹן.^b / וְאֵז יְנַשְּׁעַן / בְּשׁוֹבֶה גְּנַחַת.¹
2 וְכָל^a שׂוֹמֵעַי^b מַלְיִי,^c / דַעַוְתִּי^d וְרָאוְתִּי^e כִּי^f דַי^g / בְּגַסְיוֹנוֹת מִסְרָר; / בְּמִים תָּכַחַת.

TT P L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [39.6] || 1^a Bp לְקוֹל || 1^b C יְשִׁמְעוֹן || 2^a C בְּשׁוֹבֶה || 2^b L^M omet דַעַוְתִּי || 2^c L^M מַלְיִי || 2^d J^B שׂוֹמֵעַ || 2^e L^M afegeix כִּי || 2^f C כִּי || 2^g C דַי.

1¹ Is 30,15.

Anàlisi: Apariat amb triple cesura (vers מרובע). Metre: ה.ארוך ב. Rima: aaaBccdB.

Traducció:

*Els que són voluntariosos, que la meva veu obeeixin.
Aleshores seran salvats en la calma i en la confiança.
Tots els qui escolteu les meves paraules, sapigueu i veieu que basta,
en les proves, moral; en la vida, correcció.*

[39.7]

- 1 שׁופְטִי אֶרְצֹות גָּדוֹ, הַלְכֹו,¹ / אֲךָ הַשְּׁפָלִים נִהְפְכוּ נְשָׁאִים.
2 רֵעִי, רְאוּ קָרוֹת זָמָן: כִּי בְּחִילִי / פָתָחָוּ פְּנִים, הַתְּבוֹגָנוֹת לְבָאִים.

TT P: [39.7].

1¹ Jr 9,9.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: ג. השלם ג. Rima: AA.

Traducció:

*Tantost uns reis fugen, marxen,
que els qui estaven a baix passen a dalt.
Amics meus, observeu els esdeveniments: les basques
de rosegó són passatgeres, mentre que la reflexió perdura.*

[39.8]

- 1 הַזְּקָרוֹן, אָחִי, וְסֹד תְּעִירִינוּ, / יָמִים לְאַיִשׁ רַעַשׁ וְפַח יַקְיִימָנוּ.
2 אָרֶץ וְתִבְלָקָוּן וְדִרְדָּר¹ גָּמְלָאוּ, / לְכֹו פְנוּ אָן רַגְלָכָם תְּשִׁימָנוּ.

TT P: [39.8].

2¹ Gn 3,18.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: ג. השלם ג. Rima: aAbA.

Traducció:

*Vigileu, germans meus, si ordiu intrigues,
perquè el temps para trampes i llaços contra l'home.
Terra i món d'esbarzers i cards estan plens,
per això pareu esment en el lloc on poseu els vostres peus.*

[39.9][39.7]

1 בְּעוֹלָם^a אֵין דֶבֶשׂ בְּלָהִי מְרוֹרֹת / בְּטוּב הַפְּכַנְדָּה וְאַפָּר עִם פְּאָרוֹ.

2 וְכֹל^a ذָבֵר אֲשֶׁר אַתָּה תְּקֻנָּה^b / בַּיּוֹם נִשְׁלָם לְהָכָר^c צִפְהָה^d לְסֹורֹן!^e

TT P: [39.9] || L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [39.7] || 1^a C 1^b J^B || 2^a Per raons mètriques seguim la lliçó que, a excepció de P, es troba a la resta de testimonis || P 2^b C 2^c תְּקֻנָּה J^B || 2^d כֹּל C כָּל L^M omet || 2^d L^M afegeix 2^e J^K J^S || 2^e אַתָּה שְׁוֹדוֹן.

Pr 14,13 || 556 מבחן 180.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ה. המרובה. Rima: AA.

Traducció:

*En el món no hi ha mel sense amargor,
ben bé que s'intercanvien, com la cendra [de dol] amb el turbant
[de festa].*

*Tot allò que esperis
en un dia se t'haurà acabat, guaita com s'allunya!*

[39.10][39.8]

1 מִבֵּין וַיַּדְעָה^a כִּי הוּא וַיַּפְעַתוּ / יָמָס,^b כְּמוֹ אַזּוֹר^d פְּלִיו וְכֹל^e בַּיִתּוֹ,

2 אִיכָּה^a לְצֹוק^b עֲתִים יְחִיל וְחִיל גָּדוֹל / יִסְיר^c כְּאַב קָטֹן,^d כִּי יִזְכְּרוּ אָזָה.

TT P: [39.10] || L^M C V Bp J^B J^K B J^S H: [39.8] || 1^a J^S וְמַדָּע || 1^b Bp J^B || 1^c כְּלִי || 2^a L^M omet || 2^b C אִיכָּה || 2^c אַזּוֹר L^M afegeix || 2^d B J^K || 2^e כָּל קָטֹן || 2^d L^M V Bp J^B J^K B J^S H: [39.7] || 2^e כָּל.

Anàlisi: Apariat amb cesura medial. Metre: ג. המתפשט ג. Rima: aAbA.

Traducció:

*Qui comprèn i sap que ell i el seu esplendor
s'esvaniran, tal com el conjunt dels seus béns i tota la seva casa,
com mantindrà l'esperança davant d'una tribulació passatgera i amb fort
[coratge
allunyarà un sofriment curt, per tal que el recordin.*

[39.11][39.9]

- 1 רִאָה מַוְסֵּר וַתֹּכַחַת מְלָכִים / בְּמִיתָה עַם, עֲבָדִים כְּנָסִיכִים.
- 2 וְעוֹד תֶּרְאָה וְזַי לְעַם^a הַנְּחָה / וְנַחַת בְּמִיתָה הַמְלָכִים.

TT P: [39.11] || L^M Bp J^B J^K B J^S C V H: [39.9] || 2^a C לְעַם || 2^b C בְּמִיתָה.

Anàlisi: Apriat amb cesura medial. Metre: המרובה. Rima: aAbA.

Traducció:

*Observa que ensenyament i correcció troben els reis
en la mort del poble, tant servents com nobles.
I observa encara que el poble troba el necessari alleujament
i consol en la mort dels reis.*